

ÖLÜ VE ÖLÜMLE İLGİLİ ANLATILAR KATALOĞU: XII

Nevzat GÖZAYDIN*

Özet

Deyimler, şiirler, halk şarkıları ve efsaneler, Türk halk edebiyatının değerli verileri oldukları kadar Türk dilinin de zenginliğidir. İnsanların çoğunun köylerden kentlere göç etmiş olmasına rağmen, bu anlatılar ve edebî metinler halk arasında hâlâ söylenegelmekte ve onlara inanılmaktadır.

Bu yazıda, ölüm ve ölü kişi hakkındaki anlatılardan derlediğim bazı örnekler vereceğim. Bu anlatıları, rüyada başka bir kişiye görünmek, ölüm anı, tehlikeli ölü ve hayalî ölü vb. şeklinde olan temalarına göre sınıflandırdım. Yazımın başında gazetelerden de bazı örnekler verdim.

***Anahtar kelimeler:** Anlatılar Kataloğu, folklorik (halk bilimsel), ölümün ve ölümlerin temaları.*

Narratives Catalog XII About The Death And The Dead Person

Abstract

The idioms, poems, folk songs and legends are the richness of Turkish language as well as being valuable data of Turkish folk literature. Although people mostly imigrated to the cities from the villages, these narratives and literate texts are still told and believed among people.

In this paper, I will give some examples from the narratives I compiled about death and the ead person. I categorized these narratives according to their themes such as being seen to another person in a dream, the time of dying, dangerous dead person and imaginary dead person etc. At the beginning of my paper I also gave some examples from the newspapers.

***Key words:** Narratives Catalog, folklorical, themes of death and dead peoples.*

Türk dilinin zenginliklerini ortaya koyan ve halk edebiyatının verileri arasında sayılan deyimler, atasözleri, mâniler, türküler, masallar ve efsaneler halkımızın bugün bile sık sık aktardığı metinlerdendir. Her ne kadar insanlarımızın büyük bir bölümü köylerden kentlere göç etmiş olsa bile, bu anlatılar veya edebî metinler yine de geçerliliğini koruyor. Gün geçmiyor ki, yeni derlemelerde, yöre ağzı araştırmalarında yeni yeni metinlerle karşılaşmayalım. Özellikle üniversitemizde ciddi çalışmalar

* Prof. Dr.

yapan meslektaşlarımızın bu metinler üzerinde durarak birtakım sonuçlara ulaşmak istediklerini görüyoruz. Toplantılarda, konferanslarda, kongrelerde bildiri olarak sunulan yeni bulguların yanı sıra ayrıca bu verilerin kitaplar hâlinde yayımlandığını da mutlulukla görmekteyiz.

Yirmi yılı aşkın bir süreden beri üzerinde durup çalıştığım ölü ve ölümle ilgili halk anlatıları arasında günümüzde de geçerliliğini koruyor, hatta gazete sayfalarına bile düşen haberler var. Söz gelimi 11 Nisan 1989 tarihli *Güneş* gazetesinde “Mezarda dirilen çocuk” başlıklı haberde benim yıllardan beri derleyip öğrencilerimle topladığım bu anlatıların nasıl da gerçekleşmiş gibi olduğuna dair bir yazı çıkmıştı. Konumuzla ilgili bu haberi aynen aktarıyorum:

“Gaziantep’te 16 günlük bir bebek öldü raporu verilmesinden üç saat sonra ağlamaya başladı. Olaydan sonra bebeğin annesinin dili tutuldu. Alınan bilgiye göre, 28 yaşındaki Emine Bal’ın dördüncü çocuğu olarak dünyaya gelen Halil Bal, dün sabah aniden rahatsızlandı. Minik Halil dedesi İbrahim Bal ve annesi tarafından doktora götürülürken fenalaştı. Belediye doktoru Mehmet Arpacıoğlu muayene sonrası küçük Halil’in öldüğünü bildirdi. Dede İbrahim Bal, olayı şöyle anlattı: “Burada da doktorlar Halil’in öldüğünü söylediler, kalp yetmezliğinden ölmüş, defin izni için hükümet tabipliğine gittik, hükümet tabibi de ölümü onayladı. Bebekle birlikte bir taksiye binerek mezarlığa gittik. Gasilhanede bebek yıkandı, kefenlendi. Ailece mezar başına gittik, dualarımızı okuduk ve Halil’i mezara koyduk, üzerine toprak atarken bir ağlama sesi duyduk. Mezarının bebeğin yaşadığını söylemesi üzerine şaşırarak, mezara inip bebeği çıkardık. Annesinin heyecandan dili tutuldu, konuşmıyor. Çocuğu hemen çocuk hastanesine getirdik. Çok mutluyuz.”

(GAZİANTEP-AA)

Bir başka haber:

“Yolda öldü, morgda dirildi! Amerika’da trafik kazası geçiren Larry Green’i sağlık ekibi, ceset torbasına koyup sıcaklığı sıfırın birkaç derece üzerindeki morg dolabına kaldırdı. Dolapta 2,5 saat geçiren Green, bir doktorun göğsünün hareket ettiğini fark etmesi üzerine hemen yoğun bakıma alındı. Green’in ailesi, hastane yönetimini mahkemeye verdi.”

(VATAN-13 ŞUBAT 2005 PAZAR)

Aynı konuda bir haber daha:

*“Elizabeth Taylor ölüp kocası ile konuşmuş. Ünlü yıldız Elizabeth Taylor, Amerikan dergisi *Life*’a, 30 yıl önce geçirdiği ağır zatürre nedeniyle 5 dakikalık bir süre için nefes alamayarak öldüğünü ve bu süre içinde daha önce hayatını kaybeden eski kocası Mike Todd ile görüştiğini söyledi. Taylor, uzun ve karanlık bir tünelin ucunda nefis bir ışık gördüğünü ve bu ışığa gitmek istediğini anlattı. Sanatçı, eski kocasına burada rastladığını belirterek, “Mike bana geri dönmemi söyledi. O anda gözlerim açıldı” dedi.”*

(SABAHA-11 Ocak 1992 CUMARTESİ)

Bu tür haberler eksik olmuyor. Bunun canlı bir biçimde yaşatıldığını gördüğüm için bu sayfalarda da bazı anlatı türlerini okuyuculara aktarmak istiyorum. Bu verileri elde etmemi sağlayan öğrencilerime ve kaynak kişilere de teşekkür ederim. Kendi hazırladığım kataloğun maddelerine uygun düşen anlatıları katalog çerçevesi içinde yeniden kaleme aldım ve aşağıda bunları veriyorum.

Adı geçen kataloğun her maddesi ayrı ayrı makalelerde yer aldığı için, burada hepsini toplu olarak vermek okuyuculara büyük kolaylık sağlayacaktır.

ÖLÜ VE ÖLÜMLE İLGİLİ ANLATILAR KATALOĞU

Madde A: ÖLÜNÜN BAŞKASINA GÖRÜNMESİ

- a. Ölünün görünme şekli:
(Rüyada başka bir kimlik veya kılıkta yahut bir hayvan şeklinde görünmesi).
- b. Ölünün davranış durumu:
(Birini *uyarır* durumda; karşılıklı konuşma içinde; sevgili, kirve, amir, saygıdeğer bir büyük olarak görünmesi).

Madde B: ÖLÜM SAATİ veya ECELİN GELİŞİ

(Ölüm saatinin veya ecelin gelişinin herhangi bir şekilde anlaşılması, bunun belirtilmesi bazı ön olayların yorumlanması, bunların yakınlara açıklanması vs.).

Madde C: AÇIKTA KALAN CESET

- a. Hayat belirtisi gösteren ceset:
(Tabuttan ses çıkması veya bir hareket olması, tabutun terkedilmesi vs.).
- b. Ölüyü bekleyenlerin başına gelenler:
(Ölüyü odada beklerken meydana gelen olaylar, oradakilerin başından geçenler vs.).
- c. Tabutla ilgili olaylar:
(Gerektiğinden daha hafif veya ağır tabut; mezara giderlerken yoldan sapmaya sebep olan tabut; yapımı bitirilemeyen tabut vs.).
- d. Cesetle ilgili diğer olaylar.

Madde D: ÖLÜNÜN SEVAP VE GÜNAHININ BELİRLENMESİ

- a. Günahkârlık belirtileri:
(Öldürülenlerin öldüreni sürekli izlemesi, rahatsız etmesi, onu bir başkasına ihbar etmesi; ölünün devamlı olarak kanayan ve durmayan herhangi bir organı vs.).
- b. Günahsızlık belirtileri:
(Rüyalarda güzel yerlerde görülmesi; iyilik yapması sebebiyle günahsızlığının belirlenmesi vs.).

Madde E: AMACINA ULAŞMAMIŞ HAYAT

- a. Zorla kısaltılmış hayat:
(Öldürülmüş veya bir kazada ölmüş olmak; genç yaşta veya beklenmedik zamanda ölünün sakinleşmemesi; kan davasının sürmesini istemesi vs.).
- b. Yapılmamış, yerine getirilmemiş veya yanlış yapılmış arzu (Sevgilisinin ölümden sonra kavuşması; nişan/düğün günü ölenin durumu vs.).
- c. Hayatta iken sonuçlandırılmamış iş:
(Bu işin ölümden sonra devam etmesi; karı-koca arasındaki geçimsizliğin veya kıskançlığın sürdürülmesi vs.).

Madde F: ÇÖZÜLMEMİŞ BAĞLAR

- a. Yardımsever ölü:
(Ailesindekileri uyarır; kendi mirası için yapılan tartışmalara son verir; lohusa yatağında ölen kadın; geride kalan bebeğini/ çocuğunu düşünen anne/ baba vs.).
- b. Mutlu olmadığı için geri dönen ölü:
(Ölümünden çok üzülen aile fertlerinin üzüntüsünden dolayı geri gelmesi; onları rahatsız etmesi; kıskançlık duyduğundan geri dönmesi; kendi sevdiğinin düğününü engelleyen veya kendinden sonra evlenen eşini korkutup rahatsız eden ölü).
- c. Herhangi bir söz vermeye bağlı kalan ölü:
(Sözünü tutmadığından tekrar görünür, geri gelmeye söz verir ve ölünce geri gelir vs.).
- d. Arkasından çok büyük yas tutulan ölü:
(Çok ağlamanın ölüyü rahatsız etmesi; genç kadın/kocanın zamansız ölümü için genç kadın/kocanın kendini perişan etmesi üzerine ölünün geri gelmesi; ölünün bir eşyanın (mendil/havlu) gereksiz yerde ıslak bulunması vs.).
- e. Geçmişteki etki çevresine çok bağlı bulunma:
(Dünya nimetlerine bağlı olma; eve geri gelme; işini bırakamaması; dükkânında görünmesi vs.).

Madde G: MUTLU OLMAYAN ÖLÜ

- a. Herhangi bir inanca veya bir olaya bağlanmadan geri dönme.
- b. Usulüne uygun veya isteğine göre gömülmemiş ölünün geri gelmesi.
- c. Ölünün göz önüne alınmayan istekleri:
(Son arzusunun yerine getirilmemesi; vasiyetinin yapılmaması; adağının yerine getirilmemesi.).
- d. Ölünün kasıtlı olarak yapılmayan istekleri:
(Mal alma veya paylaşılması ile ilgili olanlar; ölenin arzusu dışında malının dağıtılması; küçük çocuklarına az mal/para verilip onların muhtaç duruma düşürülmesi).

Madde H: HUZURSUZ ÖLÜNÜN GÜNAHKÂR OLMASI

- a. Huzursuz ölünün görünme şekilleri:
(Başsız olarak; hayvan kılığında ateş veya alevler içinde; taşlar altında vs.).
- b. Suçunun belirtisini gösterenler veya suç yerinden ayrılmama:
(Kanlı bıçak/orak/balta v.b. ile dolaşması; suçlu elin veya bir başka organın mezardan dışarı çıkmış olması; suç işlenen yerde görünmesi vs.).
- c. Suçun tekrar edilmesi veya devamı:
(Cimri geri gelip parasını sayar; vergi kaçırır vergi defterlerini saklar; sahtekârlık yapıp dosyaları/evrakı değiştirip dine, evliyaya, Cuma ve dinî bayram günlerine söğmüş olanların durumu vs.).
- d. Huzursuz ölünün suçunu kabullenmesi:
(Tartı/ölçülerdeki hatasını kabullenmesi; Tanrı huzurunda günahının tartılması vs.).
- e. Tazminatın verilmesini deneme:
(Parasını saklayan ölünün paranın yerini bildirmesi; sınır düzeltmelerinde yalan yere yemin edenlerin sınırları eski ve gerçek yerlerine getirmek istemeleri vs.).
- f. Alevler içindeki ölü:
(Cehennem ateşiyle tutuşmuş olan; cehennem korkusundan söz eden; başka kötü durumlar içinde bulunan ölü vs.).

Madde J: HUZURSUZ ÖLÜNÜN SÜKÛNA KAVUŞMASI

- a. Hayatta kalanları kendi kurtuluşu için hazırlayan ölü:
(Ölünün konuşması yoluyla kurtulma veya dinî cevapları doğru verme yoluyla kurtulma vs.).
- b. Yaşayanların yardımıyla veya onlar tarafından yapılan çeşitli ödemeler yoluyla huzura kavuşan ölü:
(Yaşayanların bozulan sınırı gerçek yerine getirmeleri; adağının veya kurbanının yerine getirilmesiyle).
- c. İslami işler dolayısıyla huzura kavuşma:
(Sağlığında hayırlı işler, iyilikler yapması sonunda).
- d. Yaşayan birinin cesaret göstermesi sonucunda kurtulma:
(Ölü kendine yardım eden insana elini uzatır, onu tutmak ister; yaşayan ölünün elindeki yanan mendili alırsa ölü kurtulmuş sayılır vs.).
- e. Cezalandırma yoluyla kurtulma (yaşarken herhangi bir ceza almamış ölü cezalandırılırsa ... yani asılması gerekirken asılmaması gibi).
- f. Kurtulması gereken ölünün uzun süren tövbesi (Huzursuz ölü akrabalarına bir ağaç dikmelerini söyler, bu ağaçtan yapılan beşikte ilk çocuğun sallanmasıyla kurtulan gerçekleşecektir vs.).
- g. Kurtulmanın başarılı olması veya olmaması (Kurtulması için gerekli olan dua okunmaz, duaya devam olunacağı yerde bitirilir; vs.).

Madde K: YARDIMA HAZIR OLAN VEYA MÜTEŞEKKİR KALAN ÖLÜ.

Madde L: BİRŞEYLER İSTENEN VE MEZARINDA RAHATSIZ EDİLEN ÖLÜ.

- a. Adı anılan veya çağrılan ölü görünür veya mezardan cevap verir (mezarlıktan geçen canlı biri ölülere “burada nasıl rahat yatıyorsunuz?” der, ölüler ise “hepimiz aynı değiliz” diye cevap verirler. vs.).
- b. Ölünün misafir olması (sarhoş biri veya mezarıcı mezarlıktaki bir kuru kafaya tekme atıp “gel birlikte içelim” der. Ölü de o canlıyı mezara sokar ... vs.)
- c. Mezarlığın sükûnetinin veya kutsallığının bozulması: (Çok gürültüyle rahatsız edilmeleri vs.).
- d. Ölünün kötü kullanılmış malı-mülkü: (Ölünün eşyasının çalınması; ölünün elinin kendi mezarını soymaya çalışması yakalaması; büyü vb. için kefinden parça yırtanı tutması ve bunları geri istemesi).
- e. Ölünün yaralanması veya ona engel olunması:
- f. Mezar soygunu ve ölünün soyulması
- g. Diğer varlıkların birşey talep ettiği ölü: (Şeytanın ölüden imanını almak istemesi; sorgu meleğinin soru sorması vs.).

Madde M: TEHLİKELİ ÖLÜ

- a. Kötü huylu hortlak: (İnsanı ve hayvanı rahatsız eder, mezarlıktan geçenleri ürkütür, intikam için korkutur vs.).
- b. Mezarındaki tehlikeli ölü: (Yaşayanın eşyasını birlikte götüren ölü eşyanın sahibini rahatsız eder vs.).
- c. Hortlağın yaptığı büyüler:

Madde N: ÖLÜLER TOPLULUĞU

- a. Ölüler toplantısı (Mezarlıkta toplu dans, oyun; gece yarısı toplantılar vs.).
- b. Ölülerin törenleri (Yılın belirli zamanlarında törenler).

Madde O: HAYALÎ ÖLÜ

(Akraba veya arkadaşlarını korkutmak için biri tabuta girer, sonra gerçekten ölür; cesaret gösterisi için gece mezarlıkta kazık vb. çakmak için iddiaya girilir, yanlışlıkla eteğini çakar, ölü tutuyor sanıp gerçekten ölür vs.).

Madde P: ÖLMEDİĞİ HÂLDE ÖLÜ GÖRÜNEN VE ÖLDÜĞÜNE İNANILANLAR:

(Yutulmuş kemik, kılçık dolayısıyla öldü sanılır, yıkanırken veya sert harekete maruz kalınca diriliverir; öldü sanılan kişi tabut içinde gürültü

çıkarır, tabut açılır veya açılmaz; şaka olsun diye musalla taşına uzanır, birkaç gün sonra gerçekten ölür vs.).

Madde R: DİĞER İNANIŞLAR VE DAVRANIŞLAR

Madde S: İSLAM DİNİ İLE İLGİLİ BAŞKA İNANIŞ VE DAVRANIŞLAR

(Yatır vs. denilen kişilerin başlarından geçenler vs.).

Ölü ve Ölümle İlgili Anlatılar Kataloğu için bugüne kadar yayımladığım maddeleri ve bunların yayımlandıkları yerleri aşağıda alfabetik düzende göstermek istiyorum. Böylece hangi maddelerde kaç adet anlatının okuyucuya ulaştığı da kolayca anlaşılacaktır. Yayına hazır duruma getirdiğim ve bugüne kadar örneğini veremediğim diğer maddeler ileride yayımlanmak üzere beklemektedir. Bütün bu yayımlar belli bir ölçüde bittikten sonra Türk halk edebiyatı içinde günümüze kadar üzerinde benden başka kimsenin durmadığı bu anlatı türlerinin örnekleri hakkında motif tahlilleri, yörelere göre farklılıklar ve varyantlar için daha sağlıklı yorumlar yapabilecek ve sonuçlara ulaşabilecek durumda olacağım.

- Madde A : 19 adet, Türk Folkloru Araştırmaları, Kültür ve Turizm Bakanlığı yayını, 1984, s. 97-118
- Madde A/a : 13 adet, Basın Yayın Yüksek Okulu Dergisi, 1984, S. 6, s. 79-158
: 30 adet, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten, 2003/1, TDK yayını, Ankara 2006, s. 39-88.
- Madde A/b : 10 adet, BYYO Dergisi, 1984, S. 6, s. 79-158
: 17 adet, TDAY-Belleten, 2003/1, Ankara 2006 s. 39-88.
- Madde B : 4 adet, Uluslararası Türk Folklor ve Halk Edebiyatı Kongresi, Konya, 1985, s. 263-279
19 adet, BYYO Dergisi, S. 6
31 adet, Prof. Dr. Şükrü Elçin'e Armağan, Ankara, TKAE yayını, yıl:29/1-2(1991), 1993, s. 139-152
15 adet, TDAY-Belleten 2003/1
- Madde C/a : 19 adet, BYYO Dergisi, S. 6
C/b : 12 adet, BYYO Dergisi, S. 6
C/c : 9 adet, BYYO Dergisi, S. 6
C/d : 9 adet, BYYO Dergisi, S. 6
- Madde D/a : 11 adet, Türk Folkloru Araştırmaları, Kültür ve Turizm Bakanlığı yayını. 1985/2, Ankara, s. 49-82.
D/b : 8 adet, a.y.
: 4 adet, Konya 1985, s. 263-279
- Madde E/a : 11 adet, TfoAr., KTB yayını, 1985/2
E/b : 11 adet, TfoAr., KTB yayını, 1985/2
3 adet, Konya 1985
E/c : 5 adet, TfoAr., KTB yayını, 1985/2
- Madde F/a : 7 adet, Konya, 1985

- : 10 adet, BYYO Dergisi, 1984
F/b : 10 adet, BYYO Dergisi, 1984
F/c : 4 adet, BYYO Dergisi, 1984
F/d : 6 adet, BYYO Dergisi, 1984
F/e : 9 adet, BYYO Dergisi, 1984
Madde G : 13 adet, TfoAr., KTB yayını, 1984
Madde H : 35 adet, DTC Fakültesi, Türkoloji Dergisi, c.XI, 1993, s. 101-134
Madde J : 28 adet, Türkoloji XI
Madde K : -
Madde L : -
Madde M : 9 adet, DTC Fakültesi, Türkoloji Dergisi, c. IX, 1991, s. 23-42
Madde N : 20 adet, a.y, c. X, 1992, s. 39-61
Madde O : -
Madde P : 16 adet, Türkoloji, c. IX, 1991
22 adet, Türkoloji, c. X, 1992
27 adet, Prof. Dr. Zeynep Korkmaz Armağanı, TDK yayını, Ankara, 2004, s. 163-188
Madde R : 23 adet, aynı yer.
Madde S : -

Bu dökümden de anlaşılacağı gibi, henüz K, L, O ve S maddelerindeki anlatılardan hiçbirini yayımlamadım. Daha önce bütün kataloğun maddelerini ayrı ayrı yayımlamış ve bazı açıklamalarda bulunmuştum. Dileyen okuyucularımız yukarıda aktardığım kaynaklardan bu maddelere ilişkin bilgileri bulabilirler. Burada görüldüğü gibi en az maddelerden biri olan (M), (M/a) ile ilgili aşağıda aktaracağım 8+26 toplam 34 anlatıyla bu madde de zenginleşmiş olmaktadır.

Madde M: Tehlikeli Ölü:

1. “Ankara’nın Karakusunlar köyünde oturan bir adam ölmüş. İkide birde karısını korkutmaya gelirmiş. Geldiğinde “takır-takır” sesler çıkartırmış. Kadın korkudan kapıyı açamazmış.

Bir gün bir hocaya danışmış. Hoca: “Kapının arkasına ciğer as, bir baş soğanı dörde böl, çatına at, acıyı acı götürür. Ölünün de görüp göreceği rahmet bu olur. Ciğeri alıp gider, bir daha da seni korkutmaz” demiş.

Kadın, hocanın dediklerini yapmış ve hakikaten de adam bir daha gelip karısını korkutmamış.”

- Ferdane Erdem
- Ankara, 1941, İlkokul mezunu, ev hanımı
- Karakuşunlar köyünde, 1962’de, kadınlar toplantısında
- Ankara, 15 Mart 1982, Birşat Akyazılı.

2. “Biz bir zamanlar mezarlığa yakın bir evde oturuyorduk. Günlerden bir gün Aksaray’ın serseri ve ayyaşlarından biri ölmüş ve gömülmüştü. Ben de o günlerde sefere çıkmıştım. Çocuklar o gün ve ertesi gün evin etrafında birisinin dolaştığını, hırsız sandıklarını daha sonra da mezarlığın kapısından beyaz elbiseli bir adamın girdiğini gördüklerini söylediler. Ben de çocuklar bir daha korkmasın diye oradan taşındım.”

- a. Mustafa Özbay
- b. Nevşehir, 1940, ilkokul mezunu, şoför
- c. Aksaray’da iki sene önce çocuklarından
- d. Aksaray, 15 Ağustos 1980, Uğur Akbulut.

3. “Harput’ta Arabistan’dan gelme Arap Baba isminde kimsesiz biri yaşarmış. Bu adam sakalık yapar, akşama kadar mahalle mahalle gezip su dağıtırmış. Evi barkı da olmadığı için mahalle mescidinde yatar kalkarmış. Bu mescidin arka kısmında bulunan bir bölmede de kışın çok kar yağdığı için gömülemeyen ölüler saklanırmış. Bahar gelip karlar kalkınca ölüler burdan alınıp götürülür gömülürmüş.

Bir kış günü Arap Baba ölmüş. Götürüp o bölmeye koymuşlar. Bahar gelince bütün ölüler götürülüp gömülmüş ama Arap Baba’yı gömmek hiç kimsenin aklına gelmemiş. Ceset bir dahaki bahara kadar orda yine kalmış. Bu sefer Arap Baba’nın gömülmediğinin farkına varmışlar ve gömmek için faaliyete geçmişler. Ama gidip tabutun kapağını açınca donakalmışlar. Çünkü Arap Baba öldüğü gibi duruyormuş. Aradan bir seneden fazla geçmesine rağmen ne çürümüş ne de kokmuş. Ertesi gün gömeriz, deyip bırakıp gitmişler. Çünkü biraz da korkmuşlar. Ama o gece Arap Baba, Beyzade ismiyle anılan bir ermişin rüyasına girer ve kendisini gömmemelerini, olduğu gibi bırakmalarını söyler. Bunun üzerine gömmekten vazgeçerler ve orda bırakırlar.

Aradan uzun yıllar geçer ama Arap Baba’nın cesedi çürümez. Yöre halkı da bunun kutsal olduğuna inanır. Bu yıllarda büyük bir kuraklık olur. İnanişâ göre de bir ölünün başı kesilip suya atılırsa kuraklık kalkar, yağmur yağarmış. Köylünün biri de gelip Arap Baba’nın başını kesip götürür suya atar. O gece bir yağmur yağmaya başlar ve kırk gün kırk gece sürer. Bu süre zarfında da o adamın evi görünmeyen kişilerce devamlı taşlanır ve kırk günün sonunda evi tamamen yıkılır. Çok kısa zaman aralıklarıyla da o sülalenin tüm fertleri ölür, soyları tükenir.

Yine aradan yıllar geçer, bu sefer 1942 yılında Arap Baba’nın cesedi ordan alınıp bir camekân içinde müzeye konur. O gece camekânın bütün camları kendiliğinden kırılır, valinin suratı çarpılır, birkaç kişinin de rüyasına girerek yerine dönmek istediğini söyler. Bunun üzerine yine götürülüp eski yerine konur. Ve hâlen daha Arap Baba çürümeden, hiç bir değişikliğe uğramadan öylece durur.”

- a. Muhittin Güçer
- b. Tunceli, 1929, Harput’ta, 1949-50 yıllarında
- c. Arap Baba’nın cesedini kendisi de görmüş.
- d. Bülent Güçer

4. “Hortlak değişik kılıklara girip, insanlara, hayvanlara görünür. İnsanlardan ziyade hayvanlar korkar.

Hortlak mezardan çıkıp çayırlarda yatar. Gece, bazı yerlerden halk geçemez. Çünkü oradan geçenler taşlanır. Taşlanan kişiler daha ziyade ölünün sevmediği, ona kötülüğü dokunmuş kimselerdir. Örneğin; mezarlıkta fazla gürültü yapıp onları rahatsız edenleri, ölünün eşyasını çalmak isteyenleri veya zamanında kini olan kişileri taşlar ya da değişik kılıklarda görünüp korkutur.

Şimdilerde hortlama olayı pek olmamaktadır. Eskiden dedelerimiz ölü hortlamasın diye ölüyü gömdükleri gün, mezarın yanında ateş yakıyorlarmış.”

- a. Mustafa Güney
- b. Ordu (Boztepe köyü), 56, sağlık koleji mezunu, sağlık memuru.
- c. Çevremizde bilinen anlatılar
- d. Ordu, 15 Ağustos 1980, Cemile Güney.

5. “İstanbul’da yeni bir eve taşınan halamların yeni evlerinde devamlı bir gürültü olmaktadır. Eşyalarda yer değiştirmeler oluyordu. Bu olayların devam ettiği günlerde halam bir rüya görür. Rüyasında genç bir zat bu evin eski sahibi olduğunu ve evde parasının saklı bulunduğunu bildirir. Bu paranın yerini de söyleyerek, fakirlere dağıtılmasını söyler. Ertesi gün dediği yerden parayı çıkartırlar ve dediği gibi parayı dağıtırlar. O olaydan sonra bir daha gürültüler duyulmamıştır.”

- a. Nimet Atalay
- b. Susuz/Ankara’da doğmuş, 1930 doğumlu, okumamış, ev hanımı.
- c. Anlattığı olay halasının evinde meydana gelmiştir, halası anlatmış.
- d. Ankara, 12.9.1979, Nurhayat Erdoğan.

6. “Aşağı Ovacıklı bir zat köy odasında sohbet ettikten sonra gece eve dönüyormuş. Mezarlığın yanından geçerken mezarlık tarafından bir ses geldiğini duymuştur. Adımlarını sıklaştırarak daha hızlı yürümeye başlamıştır. Ses daha çok yaklaşmış ve adama bir tokat vurmuştur. Bu olaydan çok etkilenen ve korkan Bilal Efendi evinin yolunu şaşırarak durmadan yürümüş, kendine geldiğinde kendi köylerine yakın Şayı köyünde kendini bulmuştur.”

- a. Emine Erdoğan
- b. Gerede’de doğmuş, 1945 doğumlu, okumamış ve ev hanımı
- c. Anlattığını köye gittiğinde ağabeyinden duymuştur.
- d. Ankara, 25 Eylül 1979, Nurhayat Erdoğan.

7. “Sağlığında da oldukça kötü huylu ve edepsiz olan bir adam, öldükten sonra hortlamış. İlk zamanlar hortlak hikâyesini sağlığında yaptığı kötülüklerden dolayı köydeki düşmanları uyduruyor sanılmış. Ama sonradan görülmüş ki hortlak çeşitli yerlerde boy gösteriyor. Her gece birileri onu görüyor. Özellikle geceleri köylülerin

ahırlarına girip atların boynuna saldırırken birkaç defa görülmüş. Bunun üzerine hortlak olduğu inancı yaygınlaşmış ve köyde hortlaktan kurtulma seferberliği başlamış.

Köylüler Lâdik'e inip müftüye danışmışlar, ne yapalım diye. Müftü de onlara demiş ki: "Kanlı bir ciğer alın, mezarın başına asın. Hortlak sabaha doğru geldiğinde ciğeri yemeye koyulacaktır. Her şeyden vazgeçer de ciğerden vazgeçemez. Tam o sırada siz tüfeklerle ateş ederek onu ürkütüp kaçıracaksınız. Bir daha gelip sizi rahatsız etmez."

Köylüler müftünün dediğini yapıyorlar. Hortlak ciğeri yemeye başladığında ise tüfek atarak onu kaçırıyorlar. Hortlak da, gidiş o gidiş."

- a. Topal Yusuf
- b. Lâdik (Samsun), 37, çiftçi
- c. Samsun, 25 Nisan 1982, Mustafa Kabak

8. "Gelin ile kaynana birbirleri ile geçinemez sürekli kavga ederlermiş. Kaynananın dırdırı deli edermiş. Kaynana büyü de yaparmış. Yaşlı kadın bir gün hastalanmış, birkaç gün sonra da ölmüş. Ölürken gelininin bir eşarbi elinin içinde sımsıkı duruyormuş. Kimse buna bir anlam verememiş. Kadını eşarp ile birlikte gömmüşler. Ama geride kalan gelin o günden sonra bir gün bile rahat uyuyamaz olmuş. Rüyasında sürekli kaynansai ile ilgili kabuslar görüyormuş. Kocası karısının ısrarına ve yanında böyle günden güne süzülmesine, erimesine razı olamamış. Bir gece kimseden habersiz mezarı açmış, anasının elindeki eşarbi almış ve karısına getirmiş. Kadın eşarbi alarak yakmış, o günden sonra da rahat bir şekilde uyumuş."

- a. Hüseyin Perin
- b. Gevaş, 1942, doktor
- c. Muayene için gittiği bir köyde anlatmışlar.

Madde M/a: Kötü huylu hortlak: (İnsanı ve hayvanı rahatsız eder, mezarlıktan geçenleri ürkütür, intikam için korkutur vs.).

1. "Köyümüzün kenarında Karacaoğlan türbesi vardır. Geç saatlerde bu türbenin yanından geçenler, buradan bazı seslerin geldiğini söylerler. Yaya geçen kişiler, karşılarında kendilerini korkutan bazı mahluklar görmeye başlamışlardır. Bu mahluklar insanla hayvan arasında olup, görüldükten bir süre sonra kayboluyorlarmış.

Köyün eskilerinden, Halim Özcan isminde bir ihtiyar adam bu türbenin yanından geçerken, 50-60 metre sonra kendisini bir kedinin takip ettiğini fark etmiş. O arkasına baktıkça kedinin bazen ateş hâline geldiğini görmeye başlamış. 10-15 dakikalık bir takipten sonra evine gelen adam, duyduğu korku ve heyecan yüzünden 30 günden fazla hasta yatmış."

- a. İsmet Dengiz
- b. İstanbul, 1925, ilkokul, ev kadını

- c. Karacaoğlan köyünde, 1945’lerde Halim Özcan isimli şahıstan duymuş.
- d. Ankara, 10 Mayıs 1982, Mehmet Tanşu

2. “Rize Pazar ilçesi Uğrak köyünde takriben 30-35 sene önce bir adam ölüyor. Ölen adamın ölümünden birkaç gün sonra atının sürekli olarak adamın mezarı başında tepindiği, ağzından salyalar aktığı ve hayvanın muzdarip bir şekilde huysuzlaştığı görülüyor. Bu görülen olay üzerine at ahıra kapatılıp kaçamayacağı şekilde sıkı sıkı bağlanıyor, fakat bütün bu tedbirlere rağmen yine de hayvan olağanüstü bir güç ile bu durumdan kurtulup mezarın başına gidiyor. Köylüler bu durumu köy hocasına danışıyorlar. Hoca, “Ya atın zamanında sahibine çok sadık olduğunu, sahibinin ölümünden etkilendiğini ya da sahibinin atına eziyet çekirtmek için ve sanki kendisinin ölümüne atının yol açtığını ve bu yüzden sahibinin ruhunun ata eziyet çektiğini” söylüyor. Bu olay aynı şekilde 40 gün devam ediyor ve bu olay kapanıyor.”

- a. Mustafa Sırt
- b. Rize, 1920
- d. Ali Pirim, Rize, 8 Şubat 1982

3. “İstanbul, Üsküdar’da eski evlerin birinde bir hortlak bulunuyormuş. Bu hortlak gece yarısından sonra sadece ayak sesleri ile kendini belli edermiş. Bir gün bu eve bir misafir gelmiş. Gece su içmek için mutfağa giderken arkasından ayak sesleri gelmiş, ürkmüş ama uykulu olmasına yormuş. İçeri girmiş. Kapıyı açık bırakmış, arkasından kapı kendiliğinden kapanmış. Sonra da su bardağındaki su kendiliğinden bitmiş. Kadının korkudan dili tutulmuş.”

- a. Muzaffer Uzun
- b. İstanbul doğumlu, 34 yaşında, makine mühendisi
- c. Arkadaşından duymuş, tarihini hatırlayamıyor
- d. İstanbul, 1980, Berrin Dayıoğlu

4. “Eğer ölü dinsiz giderse mezarı daralır, sığmaz olur. Onun için ikide bir dışarı çıkar, iman sahiplerini rahatsız eder, korkutur. Evlerin eşiğine oturur. Onun için girip çıkarken evlerin eşiğine basmamak lazımdır. Hortlak yatsı zamanı ortaya çıkar. Bunlar insanın ölmüş yakınlarının sesiyle adama seslenirler. Eğer aldanıp da gidersen seni bir yerden ya da kuyudan aşağı atarlar. Bunlar ışıktan çok korkarlar. Onun için mezarlıktan geçerken kandil yakmak iyi olur.”

- a. Hüsniye Sorgucu
- b. Çiçekdağı, 71 yaşında, 7 Ağustos 1982
- d. V. Yaşar

5. “Biz Afyon’dayken komşumuz Sabire Hanım vardı. Oğlu da polis idi. Onlar Karakoçan köyündeyken evlerinin garşısı gabirilmiş. Bu gabirdeki kemikleri toplamışlar, bi kenara atmışlar, orda komşusuynan esbap yıkamışlar. Aşşam olmuş,

yorulmuşlar erkenden yatmışlar. Gece bi gürültü gopmuş. Kemikler canlanmış, zabaha gadar “siz niye bizi rahatsız ettiniz” diye gapiyı, bacayı kemirmişler. Onların da ödleri sıtmış, zabahı diri dutmuşlar. Zabah olunca hemen götürüp kemikleri yerine goymuşlar.”

- a. Hayriye Tıǧlı-Gökkız
- b. Bolvadin, 1317, okuma yazması yok, ev kadını
- c. Afyon’da 40 sene önce Sabire Yılmaz’dan duymuş.
- d. Bolvadin, 6 Şubat 1982, Şerife Doğruöz

6. “Akşehir’de bir kadın ölmüş. Kadın her akşam karanlık basınca siyah ip yumağı şekline dönüşürmüş. Gece tarlaya, bahçeye girenin önüne geçer korkuturmuş. Mezarlığa geceleri hiç kimseyi sokmazmış.

Akşehir’in o mahallesinde gece kadının cin olmasından korkarlar, evlerinden dışarı adımlarını atamazlarmış.”

- a. Mukaddes Yeşilbaş
- b. Ankara, 1922, ilkokul mezunu, ev hanımı
- c. Akşehir’de, 1960 senesinde, kaynanasından duymuş
- d. Ankara, 27 Mart 1982, Birşat Akyazılı

7. “Babam gençken Gorgan köyünden Fatsa’ya iniyormuş, biraz gelmiş, taşlanmaya başlamış, ya bismillah demiş, az ilerlemiş gene taşlanmış, yoluna devam etmiş, gene taşlanmış, bu birkaç kez devam etmiş, nihayet köprü ayağına gelmiş, orda üç kişi belirmiş, biri topal, biri kolsuz, biri sakallı üç adamla karşılaşmış; demiş ki oğlum sen çok korktun, şöyle otur da seni okuyalım demiş. Babam korktuğu için, “Şu ırmağı şu tarafa geçeyim de öyle okuyun,” demiş, orayı geçtiği gibi artık geriye bakmadan Fatsa’ya doğru koşmaya başlamış.

- a. İsmail Sevinç
- b. Ordu, yaşı 50 yaşında, çiftçi
- c. Fatsa Gorgan köyü
- d. Turgut Özdemir

8. “Eniştem merkeple oduna gidiyormuş. Vakit sabahın erken saati imiş, aniden bir seda duymuş. Merkep birden durmuş, hayvan ter içinde kalmış. O sırada yolun iki tarafında kocaman iki ayak yükseliyormuş, bir ses “Babuş, babuş, ben seni yerim.” diye bağıriyormuş. Eniştem, tabancasını çekmiş ama silah ateş almamış. Eniştem, “Oduna giden öbür köylüler yetişmeseydi kalp sektesinden ölecektim.” derdi.

Bu hortlağın eskiden dağlarda hüküm süren bir eşkiya olduğu söylenirmiş, aslında bunun ne olduğu kesin bilinmiyormuş. Bu hortlak senede iki üç defa görünürmüş.”

- a. Bahriye Metiner
- b. İstanbul, 1917, ilkokul mezunu, ev hanımı

- c. Eniştesinden duymuş. (Olay Habanozekniği köyünde olmuş, Erzincan)
- d. Emek, Ankara, 20 Nisan 1982, H. Mehmet Tanşu

9. “Bu anneannemin başından geçmiş, lohusa yattığı gece, bacadan kısacık boylu, göbeğine kadar sakallı biri girmiş. Bebeğin yattığı yere gitmiş ve bebeği boğmuş. Anneannemin iki çocuğu da bu şekilde ölmüş. Anneannem onun yaptıklarını görmesine rağmen bir şey yapamıyormuş. Üçüncü sefer anneannem ona yalvarmış, çocuklarını öldürmemesi için yalvarmış.

Bunun üzerine adam “Başından bir hevenk soğanı eksik etme” diyor. Gerçekten bundan sonra dayım, annem ve teyzelerim yaşamış.

Daha sonra bu adamın bir zamanlar orada yaşayan kötü kalpli bir cüce olduğunu söylemişler.”

- a. Bahriye Metiner
- b. İstanbul, 1918, ilkokul mezunu, ev hanımı
- c. Çocukluğundan beri duymuş
- d. Emek, Ankara, 20 Nisan 1982, R. Yeşim Ersoy

10. “Bizim komşu köyde şöyle bir olay anlatılır:

Köyde Emine adlı bir kadın varmış. Bu kadın kocasıyla on sene evli durmuş, hiç çocukları olmamış. Köyden kocasının üç arkadaşı üstüne kuma getirmesi için aklını çelmişler. Sonunda kocası Emine’nin üstüne kuma getirmiş. Kadın buna dayanamamış, kahrından ölmüş. Daha sonra kocasını tekrar evlendirenlerin ailelerinde her çocuk doğduğunda bu kadın beyazlar içinde görünür ve bunun hemen arkasından çocuklar ölmüş.

Kocasının ikinci kez evlenmesine sebep olanlardan biri de süt kardeşinin kocasıymış. Süt kardeşinin ilk iki torunu böyle ölmüş. Üçüncü çocuk doğduğunda kadın yine görünmüş, bunun üzerine süt kardeşi dualar okuyup, torunumu öldürme diye yalvarmış. O günden sonra o aileden olan çocuklara dokunmamış.”

- a. Elife Yazar, lakabı: Mıstıkgil
- b. Yozgat, 1941, okur-yazar, ev hanımı
- c. Köyünde duymuş
- d. Dikmen, Ankara, 14 Mart 1982, R. Yeşim Ersoy

11. “Erzincan ilinin Tömük köyünde yaşayan Rukiye Kuru’nun anlattıklarına göre, köylerinde bir adam ölmüş. Rivayete göre adam hortlamış, geceleri mezarlık ve çevresinde geziyormuş. Köyde yaşayanlar geceleri mezarın çevresine yaklaşamıyorlarmış. Köy halkında uzun süre panik olmuş.”

- a. Rukiye Kuru
- b. Erzincan, 54 yaşında, okuma yazma yok, ev kadını

- c. Erzincan'da 40-50 yıl önce Nurten Türker'den duymuş.
- d. Mersin, 17 Şubat 1982, Kadir Çetinçalı

12. “Bir akrabamın oğlu Haliç Köprüsü civarındaki mezarlıkların birinin yanından geçerken arabasının lastiği patlamış. Hava çok yağmurlu ve rüzgârlı imiş, fakat çocuk inip tekerleği tamir etmeye karar vermiş. Arabadan indiğinde bir vücudun taşa vurma sesi ve uğultular duymuş. Mezarlığa bakmaya cesaret edememiş. Sesler çok rahatsız edince bakmış ve sınırları fosforlu gibi parlayan ağaca asılı bir vücudun rüzgârla mezarlığa çarptığını görmüş. İşini aceleyle bitirip oradan hemen ayrılmış.”

- a. Ş. M.
- b. 51, üniversite
- c. İstanbul, 1977
- d. Ankara, 1982, Can Tombak

13. “Yıl 1940 idi. 15 yaşındaydım. Evimizin önünde odun kesiyordum. Tam o sırada ihtiyar bir kadın geldi. Güneş de batmaya başlamıştı. Hatırladığım kadarıyla yazın son günlerinden biriydi. Yaşlı kadın bana, “Evladım, ben Deli Recep'in evini arıyorum. Biliyorsan bana yerini gösteriver.” dedi. Deli Recep'in evi bulunduğumuz yere çok uzaktı. Vakit de epey geç olduğu için kadına, “Teyze, sen bu akşam bizde kal, ben seni yarın sabah Deli Recep'in evine götürürüm.” dedim. Kadın ise ısrar etti. “Ben bu akşam mutlaka oraya gitmeliyim.” dedi. Kadının ısrarları karşısında dayanamayarak onunla birlikte Deli Recep'in evini ona göstermek üzere yola çıktık. Yolumuz yaklaşık 4 km.ye yakındı ve mezarlıklar arasından geçiyordu. bir buçuk saatlik bir yoldan sonra bir tepenin üzerinden kadına Deli Recep'in evini gösterdim. Tekrar evimize gelmek için yola çıktığımda güneş batmıştı. Ancak ortalık henüz aydınlıktı. Yolum mezarlıklar arasından geçtiği için karanlık olmadan eve varmak istiyordum ve hızlı hızlı yürüyordum. Tam mezarlıkların olduğu kısma gelmiştim ki yolun kenarında bulunan uzunca bir mezarlığın başında bir adam belden yukarısı çıplak bir biçimde duruyordu. Gri sakalları vardı. Yüzü nur gibiydi. Bana bakarak gülümsüyordu. Dişleri de pırl pırl idi. Ne yalan söyleyeyim onu görünce bayağı ürkmüştüm. Ve içimden dualar okuyarak yan taraftaki tarlaya saptım ve koşarak oradan uzaklaştım. O olaydan sonra, askerden gelene kadar o yoldan geçmedim.”

- a. Recep Karaoğlu
 - b. Zonguldak, 1925, ilkokul mezunu, Türkiye Orman İşçileri Sendikası, Genel Planlamacı
 - c. Muratlı köyü, Beycuma/Zonguldak
 - d. Şubat, 1982, Fevzi Karaoğlu
- (Söz konusu olay bizzat başından geçmiştir.)

14. “Arkadaşımın dedesi bir gün değirmene eşeklerle tahıl götürüyormuş. Değirmene giden yolun aşağı yukarı tam ortalarına rastlayan bir yerinde de mezarlık

varmış. Arkadaşımın dedesi eşekleri ile birlikte tam mezarlığın oraya gelince eşeğinin iki kulağının arasına yani tam kafasının üstüne acayip bir yaratık oturmuş. Arkadaşımın dedesi önce oturan yaratığı kuş zannetmiş. Dikkatlice bakınca oturan yaratığın kuşa benzemediğini görmüş. Eşeğinin kafasının üstüne konan o yaratığın gitmesi için başlamış dua etmeye. Ancak ne kadar dua ettiyse acayip yaratık gitmemiş. Ta ki arkadaşımın dedesi mezarlık dışına çıkıncaya kadar. Arkadaşımın dedesi bu olaydan sonra değirmene gitmeye tövbe etmiş.”

- a. Hüdaî Karagöz
- b. Rize, 1962, lise mezunu, hâlen askerde
- c. Söz konusu olayı arkadaşım, dedesinden dinlemiş.
- d. Büyükada/İstanbul, Şubat 1982, Atilla Güner

15. “Çok zengin, taşı toprağı olan bi adam varımış. Bu adamın da dört gelini varımış. Adam gelinlerinin ikisini çok severmiş, bunlara çok iyi davranırmış, toz kondurmazımış. İkisini de hiç sevmezimmiş. Bu iki gelin ne kadar iyi iş yapsalar da onları beğenmezimmiş. Gelinler de ona “ışallah ölünce hortlarsın” diye beddua etmişler. Adam epey sonra ölmüş. Öldüğü günün ayşamı evin gapısı çalınmış. Gapıyı açıp bakmışlarımış adam cadı şeklinde hortlamış. Hemen gapıyı gapatmışlar. Ertesi günü gine gapı çalınmış, açmışlar bubalarını aynı vaziyette görmüşler. Ertesi günü gine aynı olmuş. Sonunda dayanamayıp hocaya gitmişler. Böyle böyle, diye vaziyeti anlatmışlar. Hoca, çocuklara, “Bubanız nası bi adamıdı, size nası davranırdı” diye sormuş. Çocuklar, “Bubamız çok eyiydi emme gelinlerini birbirinden çok ayırıydı” demişler. Hoca “Beddua ettiniz mi?” diye üsteleyince gelinler, “İnşallah ölünce hortlarsın dedik.” demişler. Hoca, “Evinizin gapısına bi ciğer asın. Ciğeri geldiğinde yer, bi daha da gelmez.” demiş. Çocuklar da ertesi günü ciğeri asmışlar. Adam da gelmemiş.”

- a. Münevver Gümüş
- b. Bolvadin, 80 yaşında, okuma yazması yok, ev kadını
- c. Bolvadin’de eskiden Mehmet Tıglı’dan duymuş.
- d. Bolvadin, 27 Şubat 1982, Şerife Doğruöz

16. “Yıllar önce Çamlıdere’de bir çoban yaşıyormuş. Bu adamcağız her sabah birkaç sürü sahibinin hayvanlarını toplayıp otağa götürür, akşam olduğu zman getirirmiş. O köyde doğup büyüyen insanlardan değilmiş, ne zaman nerden geldiğini bilen yolmuş. İnsanlarla konuşmayı pek sevmeyen, kendi hâlinde bir insanmış. Tek başına oturur, kıt kanaat geçinip gidermiş.

Bu çoban bir gün sürü sahiplerinden birine, “Ben dün gece çok kötü bir rüya gördüm. Rüyamda otlatmaya götürdüğüm hayvanlara kurtlar saldırıyor ve hepsini öldürüyorlardı. İsterseniz hayvanları bugün otağa çıkarmayalım.” demiş. Adam da böyle saçmalıklarla uğraşmamasını ve görevini yapmasını, kendisine bu iş için para

verdiklerini söylemiş. Bunun üzerine çoban da sürüyü toparlayıp yola düzölmüş. Fakat gerçekten de o gün sürüye kurtlar saldırmış ve sonuçta hayvanların çoğu ölmüş. Çoban köye dönüp durumu anlattığı zaman sürü sahipleri ona inanmamışlar ve kendisini hırsızlıkla suçlamışlar. Öldürmek istemişlerse de çoban yaralı bir durumda kaçmayı başarmış. Son sözleri de, “Benim gidişimle köyünüz 40 haneden 39 haneye düştü. İnşallah bir daha 39’dan 40’a çıkmaz.” olmuş. Kan izlerini takip etmişlerse de çobanın izini bulamamışlar.

O günden sonra köy sakinleri, çobanı bazı geceler köyde gezerken görmeye başlamışlar. Sabah çevreyi araştırdıklarında ise yerlerde taze kan izlerine rasthyorlarmış.

O zamandan bu zamana kaç kişi gelip de Çamlıdere’ye ev yapmaya kalktıysa başaramamış. Ya evin yapılacağı yerde toprak gevşek çıkıyor, temel tutmuyor ya da ev yaptırmak isteyen kişi ölüyormuş. O günden beri de Çamlıdere’de 40. ev yapılamamış.”

- a. Özdoğan Erten
- b. Kars doğumlu, 32 yaşında, yüksek okul mezunu, Çamlıdere ilkokulunda öğretmen
- c. Anlattığını 1981 yılında Çamlıdere/Ankara müftüsünden duymuş.
- d. Ankara, Şubat 1982

17. “Mahallemizde oturan bir kız devamlı ruh çağırma seansları düzenler. Bu seanslardan birine gelen ruh odayı terk etmez, perdeleri, avizeleri sallar. Her seansta bu ruh çağırılmasa bile gelir. Seanslara gelen ruh, kıza, aynı mahallede oturan ve rahatsız edici davranışlarıyla tanınan başka bir kıza benzediğini, hatta aslında tamamen o kız olduğunu anlatır. Daha sonra gerçekten de kızda kişilik ve davranış değişiklikleri başlar, sonunda ruhun bahsettiği kıza benzer ve aklını kaybeder.”

- a. Huriye İzmirli
- b. 44
- d. Ankara, 1982, Can Tonbak

18. “Çay’da kooperatif lojmanı kabirlerin bir kısmı temizlenerek yapılmış. Sağı solu mezar doluydu. O yıllarda kooperatif lojmanında oturuyorduk. Üçüncü çocuğuma hamileydim. Bir gece uyandım. Her tarafım yanıyordu. Kalkıp elimi ayağımı yıkadım. Pencereden dışarıya baktım, dolunay her tarafı gündüz gibi aydınlattıyordu. O sırada kocam da kalktı. Ben bahçede bembeyaz kıyafetli bir adam gördüm. Bastığı yerden çıtır çıtır sesler geliyordu. Arkasına dönüp dönüp bakarak yavaşça uzaklaşıyordu. İhsan’a “Gel bak, Kalaycı (pek sevilmeyen, eli uzun bir adamdı) kamış çalmaya girmiş herhâlde, utanmıyor da koskoca adam.” dedim. İhsan geldi, baktı, “Hani, hiç kimse yok, sen hayal görüyorsun galiba” dedi. “İşte işte” diye gösterdim. O bir türlü göremedi. O gece sıkıntıyla yattım. Ertesi gün komşulardan birine bunu anlattım.

O gece beni bir korkuttular ki sormayın. Bana rüyamda “Bir daha o pencereden bakmayacaksınız ve kimseye bizi gördüğünü söylemeyeceksin. Yoksa seni tortop ederiz.” dediler. Bir gece de “Tuvaletin önüne bir daha lazımlık koymayacaksınız.” diye korkuttular. Bir oda vardı, oraya hiç giremezdik. Sürekli sesler gelirdi. Gece hasırı sererdik, ertesi sabah toplanmış bir kenara koyulmuş bulurduk. Bir köpeğimiz vardı. Gözleri aniden görmez oldu. Koskoca besili bir horozumuz vardı. Onun da gözleri kör oldu. “Keselim!” dedik, bu seferde horoz ortadan kayboldu. Tavukların bacakları tutmadı, hepsi süründüler.”

- a. Şahinder Doğruöz
- b. Bolvadin, 1932 doğumlu, ev kadını
- c. Çay’da 1954’te kendisi görmüş.
- d. Bolvadin, 22 Şubat 1982, Şerife Doğruöz

19. “Çay’da kooperatif lojmanının bulunduğu yer eskiden mezarmış. Kooperatif memuru İzzet’in hanımı annesigile gitmiş. Ben de ona o gün isterse müfettiş lojmanında kalabileceğini söyledim. O da “Olur.” dedi. O gece yatmış. Daha canı geçmeden kapı güm, diye açılmış, içeriye bir sürü kefenli dolmuş. Adamın etrafına sıralanmışlar. “Bize sıra sıra oy vereceksin” demişler. Sabaha kadar, “Bana da oy ver, şuna da oy ver.” diye adamı uyutmamışlar. Sabah İzzet bana gelip bir daha orada kalamayacağını söyledi. Bu olayı anlattı.”

- a. İhsan Doğruöz
- b. Bolvadin, 1927 doğumlu, lise mezunu, muhasebecilikten emekli
- c. 1954’te Çay’da İzzet Yörük’ten
- d. Bolvadin, 22 Şubat 1982, Şerife Doğruöz

20. “Bi gece bangada nöbetçiydim. Gece yarısı bi baktım, üzerimde bi ağırlık var, aklınız durur. Uyanmaya çalıştım. Sağ tarafıma birisi oturmuş, kalkmanın imkanı yok. Besmele çekeyim, dedim, dilim şişmiş. Kendimi azıcık hareket ettirdim. “Geliyo, geliyo, uyanıyo, kaçın!” diye bağırıldılar. Beyazlara bürünmüş üç-dört kişi bana bakıp bakıp koşuyorlar. Üç kere böyle yaklaşp yaklaşp kaçtılar. Bi besmele çektim. En sonunda nası yaptım bilmem, kendimi iyice zorladım, kalktım yatağa oturdum. Etrafıma baktım, hiç kimse yok. Gittim, elimi yüzümü yıkadım. Ertesi gün bi hocaya gidip sordum. Bankanın yerinde eskiden mezar varmış. Hoca, “Yatağımı başka tarafa çevir, belki dolaşmalarını engelliyorsundur.” dedi. Yatağımı çevirdikten sonra bi daha duymadım.”

- a. Carullah İnci
- b. Bolvadin, 45 yaşında, ilkokul mezunu, banka posta müvezzisi
- c. Bolvadin’de dokuz sene önce yaşamış
- d. Bolvadin, 4 Şubat 1982, Şerife Doğruöz

21. “Beş altı yaşlarında olduğumu tahmin ediyorum. Bir akşam anneannemiz, benden iki yaş büyük olan ablam Hayriye ile bana şöyle bir olay anlattı.

İki çocuğunun yaramazlıklarına dayanamayan bir anne, odalarının penceresini açarak: “Alnı keçe burnu biz. Kulakları çuvaldız. Biri oğlan, biri kız. Gel bunları götür.” diye seslenmiş. Aradan bir süre geçtikten sonra kapıya korkunç bir yaratık gelerek “Açın kapıyı, ben geldim, çocukları götüreceğim.” diyerek kapıyı zorlamaya başlamış. Korkan anne ve çocuklar odada ne kadar eşya varsa kapının arkasına yığarak kapının açılmasını önlemişler. Kapıyı açamayacağını anlayan yaratık, bu defa evin damına çıkıp odanın toprak damını kazmaya başlamış. Bu iş sabaha kadar devam etmiş. Damdan bir delik açmayı başaran yaratık, tam bu sırada okunmaya başlanan sabah ezanını duyunca kendiliğinden ortadan yok olmuş ve anne ile çocukları sabaha kadar geçirdikleri korkudan kurtulmuşlar.

Bu korkunç hikâyenin anlatıldığı gece ve bunu izleyen gecelerde de aynı korkuyu tam anlatıldığı şekilde düşlerimde yaşadığımı hâlâ hatırlarım.”

- a. Abdi Baha Sefercioğlu
- b. Nevşehir, 1916 doğumlu, ortaokul mezunu, emekli.
- c. Olayı Nevşehir’de, 1921-1922 yıllarında anneannesinden duymuş.
- d. Ankara’da, 27.1.1980, Orhan Sefercioğlu

22. “Doğumdan bi haftalık kene lohusa halımda çocumu emdürükene gece yarusu mu neyken, ya da daha mı gecidi ne. Evde ben yalunuzdum. Küçük oğlum önümde, büyük ardıma yatıyordu. Bi de garşumda bi garu belürdü. Benim garşuma otudu. (En çok samimi olduğumuzun garısı suratında otudu.). başındaki örtüde, elbise de gıpgurmuzuydu. Garşuma it oturuşu otudu. Ben de, “Gardaş orada oturulmaz, ya içeri gel ocak başuna otu.” dedim. Sustu bi daha “Allahını seversen gel ya da otu, ya da get dedim.” ve galkıp gapıdan löngür löng getti. Köyde bi gaduna gettim. O da iyi ki öyle demişin yoksa ciğerini sökerdi demiş. Allahını seversen dediğin içinde yedi sülalene uğramaz demiş ve o olaydan beri hiç olmamış.”

- a. Fadime Arslan
- b. Çalkara köyü, Erbaa, 1922, okuması yazması yok, ev hanımı
- c. Çalkara köyü, 1962 yılında bu olayı kendi yaşamış
- d. Çalkara köyü, 2 Ocak 1982, Saim Barutcu

23. “Bir gün Bingöl’e bağlı Terek köyünde M. Şerif isminde bir yaşlı adam gece yarısı köye giderken yolu mezarlıktan geçiyormuş. Bir bakmış ki küçük bir buzağı sesi “mee... mee...” diyor. Etrafına bakınıp buzağıyı almış ve o zaman atının üzerinde iki gözü olan heybesi varmış. Buzağı da küçük olduğu için onu heybenin bir gözüne koymuş ve eve götürürüm demiş. Biraz ilerdeki dereden yolu geçiyormuş. Dereye girince bir de bakayım demiş buzağı ne âlemde dediği zaman buzağı başını kaldırmış ve “Hacı nasılsın?” demiş... Hacı Şerif’in ödü kopmuş sanki ve korkudan bayılmış

atın üzerinde... At köye doğru yol almış ve uzaktan at üzerinde yığılmış kalmış olarak gelen adamı gören oğulları, “Eyvah babamızı vurmuşlar” diye koşmuşlar, bakmışlar ki vurulmuş filan değil; fakat bayılmış bir hâldedir. Tabii ayılmışlar ve o da olanları anlatmış. Buzağı da yerinde değilmiş. Bu olay 1910 yıllarında olmuş.”

- a. Reşit Baykara
- b. Silvan, 1926, okuma yazması yok, işçi kontrolü
- c. Anlattığımı kulaktan kulağa duymuş.
- d. Silvan, 29 Ağustos 1979, Nedim Ateşsönmez

24. “Olayın geçtiği yer belli değil. Bir aile kiralık ev arıyormuş. Fakat o kadar aramalarına rağmen kiralık bir ev bulamamışlar. Son aradıkları mahallede mahalle sakinleri kiralık ev bulunmadığını ancak cinli tabir edilen boş, sahipsiz bir ev bulunduğunu, isterlerse burada oturabileceklerini bildirmeleri üzerine bu aile çaresiz olduklarından bu eve taşınmışlar. Eve taşındıktan üç dört gün sonra bu eve daha önce oturanların başına gelen olaylar vuku bulmaya başlamış. Evin muslukları kendi kendine sonuna kadar açılıyormuş, mutfak ve kilerdeki dolapların kapakları açılıyormuş, birini örtmek isterken öbürü açılıyormuş, içinde çocuk bulunan beşik kendi kendine sallanıyormuş. Daha önce bu olaylara inanmadıkları ve biraz da mecbur oldukları için taşındıkları bu evden daha öncekiler gibi çekip gitmişler.”

- a. Zuhale Demirağ
- b. İzmir, 1944, ilkokul mezunu, ev hanımı
- c. Ankara’da, 1970’te, Sevinç Kutlu’dan duymuş.
- d. Ankara, Mart 1982, Reyhan Yüceerim

25. “Bir gece kızkardeşimden eve geliyordum. Kızkardeşimin evi bize epey uzaktı. (Yolum Tom Tom Mezarlığı denilen ve çevre tarafından tekin sayılmayan bir mezarlıktı.) Tam mezarlığın içinden geçerken peşimde bazı sesler duymaya başladım. Bu sesler aynı Doga’nın seslerine benziyordu. Arkamdan gelen sesler bana bir hayli yaklaşmıştı. Çekindiğim için geriye dönüp bakamıyordum. Elimde de babamdan kalma bir doldurma çifte vardı. Çiftenin horozlarını kaldırmıştım. Arkamdan gelen sesler ve tahminen seslerinden Doga’ya benzettiğim o yaratıklar önüme geçeselerdi çiftteyi onlara sıkacaktım. Beni mezarlık çıkışına kadar takip ettiler. Ama hiç önüme geçmediler. Eve vardığımda yağmur yemişçesine üzerimden terler akıyordu. O gün bu gündür ne zaman bir Doga görsem bu olayı hatırlar ürperirim.”

Not: Doga, yörede hindinin erkeğine verilen ad.

- a. İsmail Karaoğlu
- b. Zonguldak, 1904, ilkokul mezunu, itfaiye em., lakabı: Hotoloz
- c. Söz konusu olay bizzat başından geçmiştir.
- d. Muratlı köyü, Beycuma/Zonguldak, Şubat 1982, Fevzi Karaoğlu

26. “Manisa’da 26 yaşında bir kadın doğum yaparken ölmüş. Defnederken orada bulunan bir komşusunun cebinden, içinde kıymetli evraklar bulunan bir defter tabutun kenarına düşmüş. Fakat komşusu bunun farkına varmamış. Aradan birkaç saat geçtiğinde cüzdanının olmadığını fark etmiş. Her yeri aramış. Fakat bir türlü bulamamış. Gece rüyasına ölen komşusu girmiş. Bunu korkutmuş, cüzdanının kendisinde olduğunu söylemiş.

Ertesi gün adam köyün hocasına giderek durumu anlatmış. Hocayla beraber gidip mezarı açmışlar. Dün ölen kadının bugün sağ olduğunu görmüşler. Mezardan çıkartıp eve götürmek istemişler. Fakat kadın mezardan çıktıktan 20 dakika sonra tekrar ölüyor. Gömüp geri geliyorlar.”

- a. Ali Şen
- b. Gölbaşı, Karaoğlan köyü, 1954, lise mezunu, mobilyacı
- c. Manisa’da, 6 sene önce, bir asker arkadaşından duymuş.
- d. Ankara, 21 Nisan 1982, Birşat Akyazılı